

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TERYTYKI TYLOW

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego

Dział Sej. Nr. 36
Nr 400-428

0856

Nr. bibl. tajnej
Krs. Nr. 4

ptk.dypl. WISNIEWSKI Felician

ZASADY ORGANIZACJI I PRACY TYLOW W OPARCIU
ZACZEPNEJ ARMII BRONI POŁACZONYCH.

str. 17

Archiwum
AKADEMII SZTABU
Im. gen. br. K.

Dział
Nr 0456

12386

Warszawa, kwiecień 1951 roku.

866

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYLOW

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Swierczewskiego

Dział Sej. Nr. 36

Nr 400-420

0856

[Redacted]

Nr. bibl. tajnej

Pod. Nr. 4

plk.dypl. WISNIEWSKI Felicjan

ZASADY ORGANIZACJI I PRACY TYLOW W OPERACJI
ZACZEPNEJ ARMIII BRONII POŁACZONYCH.

17 102

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Swierczewskiego

Dział

Nr 0456

12386

Warszawa, kwiecień 1951 roku.

Przew. Prot. nr. 12357 Pam.

402

AKADEMIA SZTABI GENERAŁNEGO

Im. gen. broni K. Świeroszewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

"ZAWIĄZUJĄC"
ZASTĘPCA KOMENDANTA LEG
do spraw naukowych

Galiczernia

GALICZERNIA
gen. bryg.

Data: 20 4. 51 r.

Archiwum Bibli
AKADEMII SZTABI
Im. gen. br. K. Św.

Dział
Nr 456

prk. dypl. WISNIEWSKI Poliojed

ZASADY ORGANIZACJI I PRACY TYŁÓW Z CĘSTAMI
ZACHOWANEJ ARMII BRONI POŁĄCZONEJ.

Warszawa, kwiecień 1951 roku.

403

SPIS TRESCI

- I. Znaczenie i rola tyłów armii we współczesnej operacji zaczepnej.
- II. Zadania tyłów.
- III. Organizacja tyłów armii.
 - A. Strefa tyłów.
 - B. Bazowanie armii.
 1. Linie kolejowe.
 2. Szosy i drogi gruntowe.
 3. Drogi wodne i trasy lodowe.
 4. Transporty powietrzne.
 - C. Rozmieszczenie i ugrupowanie urządzeń tyłowych armii.
- IV. Zabezpieczenie materiałowe.
 1. Zużycie amunicji i MPS.
 2. Podstawy zaopatrywania.
 3. Orientacyjne planowanie potrzeb.
 4. Wykorzystanie zasobów miejscowych.
- V. Organizacja dowozu.
 1. Ogólnie.
 2. W okresie przygotowawczym.
 3. W toku operacji.
- VI. Ewakuacja i naprawy.
 1. Ogólnie.
 2. Zabezpieczenie medyczno-sanitarne.
 3. Zabezpieczenie weterynaryjne.
 4. Naprawy.
 5. Ewakuacja materiałowa.
 6. Ewakuacja zdobyczy wojennej.
 7. Ewakuacja jeńców wojennych.
- VII. Ochrona i obrona tyłów.
- VIII. Właściwości organizacji i pracy tyłów armii działającej:
 - A./ na głównym kierunku uderzenia frontu,
 - B./ na pomocniczym kierunku.

- IX. Dowodzenie tyłami.
- X. Praca tyłów w okresie przygotowawczym.
- XI. Praca tyłów w pierwszym etapie operacji.
- XII. Praca tyłów w drugim i trzecim etapie operacji.
- XIII. Wnioski ogólne.

I.

Znaczenie i rola tyłów armii we współczesnej operacji zaczepnej.

Współczesna operacja zaczepna prowadzona na wielką skalę, w wysokim tempie i na dużą głębokość oraz charakteryzująca się zużyciem masy siły żywej, środków ogniowych i techniki bojowej wymaga wszechstronnej i wytężonej pracy tyłów.

Stopień jednak wysiłku tyłów, wyrażającego się w zwiększeniu ruchliwości i tempa ich pracy, rysuje się dopiero w świetle wielkiego rozmachu i efektywności operacji Armii Radzieckiej w drugiej wojnie światowej. Rozmach ten uzyskany został dzięki niespotykanemu dotychczas zmasowaniu artylerii, zmasowanym nalotom lotnictwa i masowemu użyciu dużych związków pancernych, działających na wielką głębokość, oraz dzięki "stałym działającym czynnikom", które rodzi i rozwija tylko ustrój socjalistyczny.

Według doświadczeń Armii Radzieckiej tempo natarcia przy przekonywaniu taktycznej głębokości obrony npla w pierwszym dniu operacji dochodziło do 16 km, a potem osiągało nie mniej niż 30 km na dobę; tempo zaś posuwającej się szybkiej grupy w operacyjnej głębi obrony npla wynosiło 50 km i więcej na dobę.

Powojenny rozwój uzbrojenia i technicznych środków walki oraz współczesna organizacja wojsk pozwala na doprowadzenie i utrzymanie na operacyjnej głębokości obrony npla - w pierwszym dniu operacji tempa do 25 km, a następnie nie mniej niż 30-35 km na dobę.

Głębokość zasięgu operacji armii dochodziła do 120 km na froncie Stalingradzkim, a do 130 km na froncie Ukraińskim. We współczesnej operacji głębokość ta może sięgać do 150 - 200 km.

Stosownie do wzrostu tempa i głębokości zasięgu operacji wzrosły tempo i zasięg pracy tyłów.

Wielkie zaś ilości zmotoryzowanej techniki i sprzętu bojowego, będącego w ciągłym ruchu, spowodowały natężony dowóz wielkiej ilości środków materiałowych, zwłaszcza amunicji i materiałów pędnych, stworzyły konieczność utrzymywania wielkiej ilości środków transportowych i zwiększenia szybkości odbudowy dróg w ślad za wojskami, oraz podniosły znaczenie pomocy technicznej i napraw w toku operacji zaczepnej.

Przykładowo: W ciągu 10 dni okresu przygotowawczego oraz 7 dni trwania operacji zaczepnej armii trzeba będzie dowieźć do bazy, a stąd do wojsk do 6 j0 amunicji, do 6 jn materiałów pędnych i 17 rdz żywności, aby pokryć zużycie.

Dla pełnego zobrazowania rozmiaru dowozu warto przytoczyć, że we współczesnej armii wraz z jednostkami wzmocnienia w operacji zaczepnej wynosi orientacyjnie waga:

- 1 j0 amunicji - ponad 10 000 ton,
- 1 jn materiałów pędnych - ok. 3 000 ton,
- 1 rdz żywności - ok. 600 - 700 ton.

Ilość zaś środków transportowych /samochodów i ciągników/ w armii i jednostkach wzmocnienia wynosi ok. 12 000 - 15 000 szt. Ruch takiej ilości środków transportowych wymagać będzie odpowiedniej sieci dróg i to utrzymywanej stale w należyтым stanie. Tempo, głębokość zasięgu operacji zaczepnej, jak i jej wielkie potrzeby materiałowe w znacznym stopniu skomplikowały pracę tyłów, oraz zwiększyły stawiane im wymagania. Jednocześnie wzrosło też znaczenie tyłów. Rolę tyłów armii określa miejsce, jakie one zajmują w mechanizmie zaopatrywania i ewakuacji oraz w organizacji dowodzenia tyłami. Tyły armii są w zakresie zaopatrywania i ewakuacji ogniwem łączącym frontowe ogniwo z dywizyjnymi ogniwami, są więc pierwszym ogniwem tyłów operacyjnych, opierających swą pracę z reguły na sieci kolejowej względnie sieci komunikacji wodnej.

Organem dowódcy w zakresie dowodzenia tyłami, planowania, kontroli, rozkazodawstwa i sprawozdawczości kwatermistrzowskiej jest kwaterymistrzostwo armii, podległe w sprawach kwatermistrzowskich kwatermistrzowi frontu, a będące bezpośrednim szczeblem przełożonym dla kwatermistrza korpusu.

Kolejnymi szczeblami dowodzenia tyłami są więc:

front - armia - korpus - dywizje, w odróżnieniu do kolejnych szczebli zaopatrywania i ewakuacji, którymi są: front-armia - dywizja.

Poza tym rolę tyłów armii określają zadania, jakie otrzymuje armia oraz jej rola i miejsce w operacji zaczepnej frontu /np. armia może działać na głównym, pomocniczym lub zabezpieczającym kierunku uderzenia frontu./

Dalszymi czynnikami, które wpływają na rolę tyłów armii, a tym samym znajdują swój wyraz w organizacji tyłów i zabezpieczeniu materiałowym operacji są:

- 1/ Warunki, teren i okoliczności, w jakich armia prowadzi działania zaczepne;
- 2/ formy manewru operacji zaczepnej armii;
- 3/ siły i środki przydzielane armii przez front;
- 4/ polityczno-społeczne i ekonomiczne stosunki w zajmowanej strefie /siły wytwórcze, stosunki produkcyjne/;
- 5/ komunikacyjne warunki, jakie istnieją względnie jakie trzeba stworzyć w zajmowanej strefie.

II.

Zadania tyłów.

Niezależnie od tego, czy armia prowadzi działania bojowe, czy też nie, tyły jej muszą bezustannie pracować i to z reguły w warunkach trudnych, powodowanych przez masowe napady lotnicze nieprzyjaciela.

Głównym podstawowym zadaniem tyłów we współczesnej operacji jest nieprzerwane i terminowe zaopatrywanie wojsk walczących we wszystkim, co jest niezbędne dla życia i walki.

Charakterystycznymi i ważniejszymi zadaniami tyłów armii w operacji zaczepnej są:

A/ w okresie przygotowawczym:

- 1/ przygotowanie strefy tyłów armii;
- 2/ przebazowanie i rozmieszczenie urządzeń tyłowych armii;
- 3/ zabezpieczenie materiałowe armii, na całą głębokość operacji, a więc uzupełnienie zapasów ruchomych w wielkich jednostkach, pokrycie codziennego zużycia środków materiałowych oraz nagromadzenie zapasów w bazie armii oraz w wielkich jednostkach i na SO artylerii, niezbędnych na zabezpieczenie operacji zaczepnej;
- 4/ Odciążenie urządzeń ewakuacyjnych wielkich jednostek od rannych, chorych, od uzbrojenia i sprzętu, wymagającego fabrycznego remontu, oraz ewakuację z armijnej strefy tyłów do obszaru tyłów frontu;

- 5/ zorganizowanie remontu i napraw bojowych środków technicznych, transportu samochodowego i sprzętu gospodarczego;
- 6/ zabezpieczenie pracy tyków przez zorganizowanie rozpoznania, łączności oraz ochrony i obrony tyków.

B./ W toku działań zaczepnych armii.

- 1/ Ciągłe i terminowe zaopatrywanie według kierunków, zabezpieczając przede wszystkim główny kierunek uderzenia armii, oraz skierowując kolejny wysizek tyków na:
 - na zabezpieczenie materiałowe wielkich jednostek pierwszego rzutu armii,
 - na zabezpieczenie w środki transportowe OT,
 - na zabezpieczenie materiałowe drugiego rzutu armii,
 - na zabezpieczenie materiałowe szybkiej grupy armii,
 - na organizację pomocy dla D Pow.-Des., o ile taka działa na przedpolu działań armii,
 - na zabezpieczenie materiałowe pościgu.
- 2/ Organizowanie ewakuacji sanitarnej i technicznej według kierunków, okazanie we właściwym czasie medycznej pomocy rannym i chorym, oraz utrzymanie ciągłości ewakuacji;
- 3/ utrzymanie tempa dowozu zaopatrzenia stosownie do tempa ruchu wojsk oraz zgranie mechanizmu dowozu, z ewakuacją,
- 4/ odbudowa dróg na tyłach w ślad za posuwającymi się wojskami,
- 5/ manewr środkami materiałowymi i transportowymi oraz jednostkami i urządzeniami tykowymi,
- 6/ przesuwanie wysuniętych składów armijnych, oraz ruchomych urządzeń sanitarnych i remontowych,
- 7/ organizacja ochrony i obrony komunikacyj oraz urządzeń tykowych przed działaniami powietrznymi i naziemnymi nieprzyjaciela,
- 8/ organizowanie zbiórki zdobyczy wojennej,
- 9/ przebazowywanie bazy z chwilą zakończenia operacji.

III.

Organizacja tyłów armii.

A. Strefa tyłów armii.

Strefą tyłów armii nazywany część terenu ograniczoną w działaniach zaprzecznych:

- a/ od tyłu - tylną granicą, wyznaczoną przez dowódcę frontu w odległości do 75km, licząc od przedniej linii wojsk walczących /w położeniu wyjściowym/,
- b/ od przodu - tylną granicą pasów tyłów taktycznych/DP/, wyznaczoną przez dowódcę armii w odległości do 20km, licząc od przedniej linii wojsk walczących,
- o/ z boków - liniami rozgraniczenia operacyjnego, przedłużonymi do tylnej granicy.

Rozmiary jednak strefy tyłów armii zależą od zadań, które wykonuje armia w danej operacji, od stanu liczebego i bojowego armii, oraz od operacyjnego znaczenia kierunku, na którym armia walczy.

Strefa tyłów armii przeznaczona jest dla organizacji sieci kolejowej, drogowej i wodnej, dla dowozu i ewakuacji oraz dla rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych armii i jej jednostek wzmocnienia, wreszcie dla eksploatacji zasobów miejscowych żywności, paszy, paliwa, materiałów budowlanych i t.p.

B. Bazowanie armii.

Warunki pracy tyłów /a w szczególności dowozu i ewakuacji/ zależą przede wszystkim od stopnia rozwoju sieci wszelkiego rodzaju dróg komunikacyjnych i od ich podziału stosownie do zania-ru operacyjnego.

Sprawność pracy tyłów zależy od możliwości i swobody nawiązań osiami komunikacyjnymi i różnymi środkami transportowymi.

Na szczeblu armii wykorzystywane są wszystkie rodzaje dróg komunikacyjnych i środków transportowych, a więc:

- 1/ linie kolejowe /transporty kolejowe/,
- 2/ szosy i bite drogi gruntowe /transporty samochodowe/,
- 3/ drogi gruntowe i drogi koleinowe = trasowane na przełaj /transporty gąsienicowe, konne, a w górach-juczne/,

4/ drogi wodne /transporty wodne/, względnie trasy lodowe - zimą,

5/ osie komunikacji powietrznej /lotnictwo transportowe/.

Armia może bazować się na:

- komunikacji kolejowej, dysponując bądź samodzielną siecią kolejową, bądź odcinkiem kolejowym na sieci kolejowej sąsiedniej Armii, bądź też - na sieci kolejowej Frontu,
- komunikacji wodnej /śródlądowej/, rozwijając bazy przeładunkowe, przystanie zaopatrywania, przystanie wyładowe;
- komunikacji morskiej /w oparciu o porty/.

Pozatem armia może otrzymać limit przewozów transportami powietrznymi, organizowanymi przez Front.

Pod pojęciem polowej bazy zaopatrywania armii należy rozumieć, składy i urządzenia tyłowe armii, rozmieszczone na stacji rozdzielczej i na stacjach zaopatrywania /względnie na przystaniach zaopatrywania/, uiste w jedną całość taktyczną i podporządkowane szefowi bazy w zakresie służby porządkowo-ochronnej, organizacji robót za i wyładowych, organizacji przebazowywania bazy itp.

1. Linie kolejowe:

Sposób bazowania armii na liniach kolejowych uzależniony jest od sił i środków, którymi Front dysponuje dla odbudowy linii kolejowej.

Armia może bazować się bądź na:

- a/ samodzielnej sieci kolejowej, przydzielonej Armii przez Front,
- b/ odcinku kolejowym, przydzielonym przez Front na sieci kolejowej sąsiedniej armii,
- c/ odcinku kolejowym, przydzielonym przez Front na frontowej sieci kolejowej.

a/ W wypadku otrzymania samodzielnej sieci kolejowej armia rozwija:

- 1/ stację rozdzielczą armii,
- 2/ stację zaopatrywania dla poszczególnych korpusów,
- 3/ stacje wyładowe.

Pod pojęciem stacji rozdzielczej należy rozumieć węzłową stację kolejową wraz z ^{rejonem} przylegającym do niej w promieniu do 10 -15km.

W rejonie stacji rozdzielczej rozwija się:

- a/ szefostwo bazy zaopatrywania,
- b/ drugi rzut bazy szpitalnej armii,
- c/ zasadnicze składy oraz ciężkie urządzenia, jak warsztaty ciężkie i t.p.
- d/ jednostki obsługi i ochrony bazy,
- e/ jednostki transportu samochodowego,
- f/ kierownictwo stacji rozdzielczej.

Na stacji rozdzielczej armii przeprowadza się:

- przyjmowanie transportów nadchodzących z obszaru tyłów frontu,
- wyładowanie, przechowywanie środków materiałowych w składach oraz naprawy,
- przegrupowywanie, formowanie transportów kolejowych do stacji zaopatrywania i stacji wyładowniczych,
- przyjmowanie transportów kierowanych ze stacji zaopatrywania i wyładowniczych z rannymi i ewakuowanym sprzętem,
- wyładowywanie, formowanie nowych transportów, załadowywanie ich i wysyłanie do obszaru tyłów frontu.

Pod pojęciem stacji zaopatrywania należy rozumieć stację kolejową wraz z przylegającym do niej rejonem o powierzchni 3-5km, w którym rozmieszcza się składy i urządzenia armii. Charakter stacji zaopatrywania zależy od sposobu bazowania armii.

W wypadku, gdy armia bazuje się na samodzielnej sieci kolejnej i posiada stację rozdzielczą, - rozwija się stacje zaopatrywania jako źródła zaopatrywania przede wszystkim dla korpusów pierwszego rzutu armii. W tym wypadku w rejonie poszczególnych stacji zaopatrywania rozwija się dla tego korpusu, dla którego dana stacja zaopatrywania jest przeznaczona:

- wysunięte składy armijne amunicji, MPS i żywności w wysokości do 0,5 do 0,5 jn i 1 rdz,
- wysunięty ośrodek ewakuacyjny wraz z kolektorem szpitali I rzutu bazy szpitalnej armii,
- odpowiednia ilość jednostek obsługi, ochrony i transportu oraz innych urządzeń tyłowych.

Jedna stacja zaopatrywania powinna zabezpieczyć przynajmniej 1KA. Przy takim systemie, stacje zaopatrywania obsługują przede wszystkim korpusy pierwszego rzutu armii, a więc drugi rzut armii oraz wszystkie wielkie jednostki wzmocnienia pobierają zaopatrzenie bezpośrednio na stacji rozdzielczej armii.

Niezależnie od stacyj zaopatrywania na poszczególnych kierunkach w miarę odbudowy linii kolejowej uruchamia się stacje wyładownicze.

Stacja wyładownicza jest to punkt kolejowy na linii kolejowej /na przelocie między stacjami/, na który podaje się ładunki kolejowe dla WJ /Wielkiej Jednostki/ przy pomocy specjalnie zorganizowanego zestawu kolejowego /"lotuczki" = czołówki/. Na stacji wyładowniczej nie składa się zapasów, ani nie tworzy się żadnych składów armijnych. Obsługę stacji wyładowniczej zapewniają swoimi siłami te wielkie jednostki, które pobierają zaopatrzenie.

b/ i-c/ W wypadku, kiedy armia bazuje się na odcinku kolejowym na sieci kolejowej sąsiedniej armii lub na sieci kolejowej Frontu, nie rozwija się stacji rozdzielczej, a tylko uruchamia się stacje zaopatrywania. W tych wypadkach w rejonach stacyj zaopatrywania rozwija się wszystkie armijne urządzenia tyłowe i składy, rozdzielając je pomiędzy poszczególne stacje zaopatrywania, oraz grupując te urządzenia według rodzaju służb., a zapasy na cały stan armii według rodzajów zaopatrzenia. Dla zabezpieczenia korpusów pierwszego rzutu armii wysuwa się do przodu wysunięte składy armijne, kiedy oddalenie stacyj zaopatrywania /bazy armijnej/ od przedniej linii wojsk wynosi ok. 50 km.

Kolejki wąskotorowe - stosuje się jako lokalne pośrednie ogniwo transportu. Nabierają szczególnego znaczenia w wypadkach:
- wielkiego oderwania się wojsk od linii kolejowych normalno- lub szerokotorowych,
- walk w rejonach, gdzie niema dróg gruntowych z twardą nawierzchnią, lub w okresie roztopów.

Organizacją sieci kolejowej oraz pracą na niej kieruje szef służby komunikacji wojskowej, który podlega szefowi sztabu armii i otrzymuje od niego zadania. W zakresie spraw związanych z dowozem i ewakuacją szef komunikacji współpracuje w pierwszym rzędzie z kwatermistrzem armii oraz dowódcami broni i szefami służb.

Szef komunikacji armii zestawia projekt punktu rozkazu kwatermistrzowskiego armii, dotyczący bazowania armii. Możliwości wykorzystania linii kolejowych armii, ich zdolność przepustową i przewozową określa się ilością par pociągów na dobę.

Szosa i drogi gruntowe.

Szosa i bite drogi gruntowe przebiegające od bazy armijnej, do pasów tyłów DP wykorzystuje się na armijne drogi dowozu i ewakuacji.

Sprawność organizacji dowozu w operacji zaczepnej zapewnia:

- przygotowanie dostatecznej ilości dróg,
- doprowadzenie dróg jak najbliższej linii bojowej,
- szybka odbudowa dróg i mostów w toku operacji, co wymaga zawczasu gromadzenia materiałów do odbudowy.

W zależności od planu operacji i wynikającej z niego pilności robót, zaciera się w terenie linie rozgraniczenia prac organów drogowo-mostowych poszczególnych szczebli dowodzenia.

Np. oddziały drogowe grupy frontowej gen. GLECHNOWICZA, /I Ukr. Frontu/ budowały most wysokowodny przez Wisłę w odległości 6 km. od przedniej linii wojsk walczących.

a./ Armijna droga samochodowa. /ADS/

Jest podstawową gruntową osią komunikacyjną armii. Powinna ona zapewniać możliwość ciągłego ruchu samochodowego przez 24 godziny oraz mieć taką przepustowość, która pozwoliłaby przejąć czasowo cały dodatkowy strumień transportów w wypadku, gdy linia kolejowa została chwilowo unieruchomiona na skutek np. działania lotnictwa npla.

Np. w operacji zaczepnej pod WIAŻMIA w lesie 1943 r. natężenie ruchu na armijnej drodze samochodowej wynosiło do 5000 maszyn w ciągu doby.

Armijna droga samochodowa jest:

- bądź przedłużeniem lub odgałęzieniem frontowej drogi samochodowej,
- bądź też zaczyna się od odsuniętej najbardziej do tyłu stacji zaopatrywania, względnie stacji rozdzielczej, posiada odgałęzienia do pozostałych stacji zaopatrywania i przebiega aż do linii DPZ, a nawet i więcej do przodu.

Armia powinna posiadać przynajmniej jedną ADS. Armijną drogę samochodową obsługuje samodzielny batalion eksploatacji dróg, który jest w stanie objąć swoim działaniem odcinek długości do 75 km /a w wyjątkowych wypadkach większej/.

Jest ona zabezpieczona łącznością telefoniczną i telegraficzną; utrzymywane są na niej Komendatury Drogowe na odcinkach co 25 km, przy których rozwija się punkty regulacji ruchu obserwacyjno-alarmowe, pomocy sanitarnej i technicznej, wypoczynku czasowego przez poczty polowej.

b./ Pomocnicze drogi dowozu i ewakuacji.

Oprócz armijnej drogi samochodowej armia może posiadać pomocnicze armijne drogi dowozu i ewakuacji, prowadzące bezpośrednio ze stacji zaopatrywania do linii DPZ.

Na armijnych drogach dowozu i ewakuacji uruchamiane są tylko posterunki regulacji ruchu w punktach szczególnie ważnych.

Regulacja ruchu.

Regulacja ruchu na armijnej drodze samochodowej i pomocniczych armijnych drogach dowozu i ewakuacji wykonuje batalion eksploatacji dróg przy pomocy swych plutonów regulacji ruchu - w ramach planu sporządzonego przez oddział operacyjny armii w porozumieniu ze sztabem kwatermistrzostwa armii oraz na podstawie wytycznych Frontu.

Drogi wodne i trasy lodowe.

W wypadku, gdy armia bazuje się na drogach wodnych, rozwija bazę przeładunkową, przytanie zaopatrywanie oraz przystanki wyładunkowe.

Doświadczenia wojny Armii Radzieckiej / z operacji nad rz. Wołgą, Dunajem, Wisłą, Odrą / wskazują, że w każdej strefie tyłów armii, gdzie tylko istnieją drogi wodne, należy szeroko wykorzystywać je w okresie nawigacji dla dowozu i ewakuacji. Drogi wodne i w okresie zimowym, kiedy pokrywają się lodem, zachowują w pełni swą wartość użytkową, a często mogą stanowić bardzo ważne arterie komunikacyjne.

Świadczy o tym leningradzka magistrala /trasa/ lodowa, po której przesuwano się do 10 000 samochodów w ciągu doby. Stąd i jej nazwa "droga życia" nadana przez bohaterów obronców Leningradu.

Inny sposób wykorzystania trasy lodowej, zupełnie niezdanej dla ruchu transportu samochodowego, daje nam przykład "N" armii organizującej w zimie 1941/42 r. dowóz zaopatrzenia saniami o pociągu konnym, systemem koni rozstawnych na trasie około 50 km.

Transporty powietrzne.

Dla zaopatrywania wojsk drogą powietrzną używa się lotnictwa transportowego; stanowi ono bardzo ważny środek transportu umożliwiający zaopatrywanie wojsk w najbardziej krytycznych momentach walki, w szczególności szybkich wielkich jednostek przy ich działaniu w operacyjnej głębi ugrupowania npla, względnie w operacjach okrążających względnie w wypadkach, gdy w wojska działają w terenach pozbawionych dróg /np. operacja II Frontu Ukraińskiego pod Umaniem w 1944 r./, wreszcie jako środek zaopatrywania oddziałów wyrzuconych na tyły npla. Transporty powietrzne organizuje Front; w szczególnych wypadkach, oddaje na pewien okres czasu samoloty transportowe do dyspozycji armii.

Transport powietrzny wymaga:

- starannego przygotowania organizacji dowozu,
- rozpoznania rejonów, rozmieszczenia wojsk, miejsc zrzutów względnie lądowisk.

Kwatermistrz armii przy pomocy swego sztabu obowiązany, jest opracować - stosownie do planu operacyjnego - plan zawierający:

- rodzaj i ilość ładunków, wymagających przewozu lotniczego,
- termin i punkty /względnie i jednostki/ do których ma być dostarczony przez lotnictwo ładunek,
- termin i miejsca ewakuacji ludzi lub materiałów przeznaczonych do ewakuacji.

Dostarczenie ładunków drogą powietrzną organizuje się na podstawie ścisłego porozumienia się zainteresowanych z dowódczynymi lotnictwa, uruchamiającymi transporty powietrzne i onówienia z nin spraw organizacji dowozu i przyjmowania ładunków przez wojska lądowe.

C. Rozmieszczenie i ugrupowanie urządzeń tyłowych armii.

Rozmieszczenie i ugrupowanie tyłowych jednostek i urządzeń armii w położeniu wyjściowym do operacji zaczepnej musi być dostosowane do operacyjnego ugrupowania armii i jej kierunku głównego uderzenia.

Rozwinięcie urządzeń tyłowych armii może być poprzedzone, przebazowaniem tyłów armii, bądź też może odbywać się po uprzednim przesunięciu ich z rejonów koncentracji.

Przebazowanie większości tyłów armii odbywa się z reguły koleją i wymaga kilku dni czasu /w zależności od ilości transportów oraz od przepustowości linii kolejowej/.

Przyjmując orientacyjnie zdolność przepustową i przewożową linii kolejowej jako 12 - 18 par pociągu na dobę, przebazowanie urządzeń bazy armijnej wymaga ok. 6 - 10 dni. Stąd wniosek, że w toku działań zaczepnych armii nie przebazowuje się bazy armijnej.

Ponieważ jednak szybkość odbudowy linii kolejowej przeciętnie wynosi 6 km /a w wypadkach sprzyjających do 10 km/ na dobę, a tempo operacji zaczepnej - 25 - 35 km i ponieważ bazy armijnej nie przebazowuje^{się}, więc organizuje się w toku operacji wysunięte składy armijne, które przesuwa się w ślad za wojskami co 50 - 60 km.

Poszczególne jednostki i urządzenia tyłowe armii zaliczamy:

a/ w zależności od szybkości, rozwijania i rodzaju urządzeń:

- do lekkich, /ruchomych, dających się przesuwać samochodami/,

- do ciężkich /np. ciężkie pozostałe warsztaty, składy sprzętu, drugi rzut bazy szpitalna i t.p./;

b/ w zależności od ich zasadniczego przeznaczenia:

- do grupy zaopatrującej /zasadnicze i wysunięte składy, urządzenia przetwórcze np. pickalnie i t.p./,

- do grupy transportowej /jednostki kolejowe, jednostki samochodowe/,

- do grupy obsługująco-ewakuacyjnej /jednostki drogowe, jednostki służby zdrowia, weter., służb. technicznych, jednostki uzbrojenia, zdobyczy wojennej, warsztaty it.p./

Ciężkie urządzenia tyłowe armii grupuje się z reguły przy linii kolejowej.

Przy stacjach zaopatrywania grupuje się też zasadnicze składy środków nasowego zaopatrzenia /jak np. amunicja, MPS, żywność/.

Część zasadniczego składu wysunięta do przodu nazywa się wysuniętym składem.

Wysunięte składy, ruchome polowe szpitale chirurgiczne, ruchome oczółówki naprawcze /warsztaty na samochodach/ wysuwa się do przedniej części strefy tyłów armii względnie nawet do pasów tyłów taktycznych DP.

410

Dąży się do tego, ażeby tyły armii działającej na kierunku głównego uderzenia Frontu - w miarę możliwości - podsuwać jak najbliżej do wojsk. W tym celu Front przydziela armii odcinek kolejowy najwięcej wysunięty do przodu. Armia ze swej strony znów stara się wysuwać do przodu w pobliże lub w pasy tyłów DP swoje urządzenia lekkie względnie ruchome, jak:

- wysunięte składy zaopatrzenia masowego /am., MPS, żywności, saperskie/ względnie stacje wyładownicze,
- wysunięte etapy ewakuacji sanitarnej /szpitale I linii/ i weterynaryjnej /oddział armijnego ewakuac. szpitala wet/,
- czołowe elementy pontonu technicznej względnie ruchome warsztaty naprawcze /czołówki/,
- elementy czołowe batalionów służby drogowej, ażeby jak najwcześniej nawiązać łączność z saperami i doprowadzić armijną drogą samochodową oraz zapasy materiałów drogowych możliwie blisko przedniej linii wojsk,
- armijne organa zdobyczy wojennej dla nawiązania współdziałania z nieetatowymi dywizyjnymi grupami zdob. wojennej.

Dotanie do przybliżenia urządzeń tyłowych armii do wojsk wywołane jest następującymi względami:

- 1/ przegrupowanie /przebazowywanie/ tyłowych urządzeń armii ciężkich i półciężkich wymaga kilku dni i uskutecznia się z reguły transportami kolejowymi,
- 2/ przebudowa linii kolejowej nie zawsze podąża za tempem wojsk,
- 3/ duży tonaż jednostek operac.-kalkulacyjnych środków masowego zaopatrzenia /am., MPS, żywności, środków saperskich wymaga dużej ilości środków transportu samochodowego / a ilość ich zależy od przydziału Frontu/.

Nie przestrzeganie zasady przybliżania urządzeń tyłowych armii w położeniu wyjściowym do natarcia powoduje zbyt wczesne w stosunku do faz operacji rozciąganie się tyłów, co w dalszym następstwie mogłoby spowodować zbyt wczesne oderwanie się tyłów, a tym samym przyspieszenie operacyjnej pauzy w działaniach zaprzeczonych.

IV.

Zabezpieczenie materiałowe.

1. Zużycie amunicji i MPS.

W operacji zaczepnej armii punkt ciężkości zabezpieczenia materiałowego w zakresie masowych środków zaopatrzenia przesuwa się na amunicję oraz materiały pędne i snary.

Przełamywanie obrony npla wymaga dużej ilości amunicji, wyrażającej się nie tylko w znacznych ilościach jednostek ognia, ale w wysokim tonażu armijnej jednostki ognia /przekraczającej 10 000 ton/, spowodowanym silnym wzmocnieniem armii w jednostki artylerii. Dla mniejszych kalibrów broni - przyjmuje się mniejsze zużycie amunicji w skali armijnej, natomiast dla kalibru 122mm i wyższych przyjmuje się większe zużycie. Średnią ją oblicza się wg kalibru 122mm.

Stosunkowo znaczne zużycie amunicji, zdarza się nie tylko w okresie przełamywania obrony, a więc w 1-szym dniu operacji, lecz również może zaistnieć w dalszych dniach podczas działań na pośrednich liniach obrony npla, a także - w okresie walki z okrażonym zgrupowaniem npla względnie przy zniszczeniu podchodzących z głębi operacyjnej odwołów npla.

Zużycie materiałów pędnych wzrasta w miarę posuwania się jednostek walczących w głąb strefy operacyjnej npla, osiągając swój punkt szczytowy w końcowym okresie operacji zaczepnej, a już szczególnie przy przejściu do pościgu.

In większym rozmiarze posiada operacja zaczepna, tym mniejsze jest zużycie amunicji, a większe materiałów pędnych, wywoływane, nie tylko ruchem sanych wojsk walczących ale też i koniecznością przegrupowywania tyłów oraz przenoszeniem dowozu z komunikacji kolejowej na samochodową.

W miarę zwiększania się tempa operacji zaczepnej dąży się do zmniejszania dowozu z tyłów żywności, starając się oprócz zaopatrywania w żywność w jak największym stopniu na wykorzystaniu zasobów w pasie działań zaczepnych armii.

2. Podstawy zaopatrywania.

a/ Podstawą zaopatrywania są:

- zapasy ruchome w wielkich jednostkach i jednostkach,
- oraz zapasy przejściowe /przechoźnic/ w składach armii,
- dodatkowe zapasy gromadzone na SO i podstawach wyjściowych dla zabezpieczenia natarcia,

- dowóz z Frontu,
- wykorzystanie zasobów miejscowych /eksploatacja/,
- zdobycz wojenna.

b/ Wielkość armijnych zapasów przejściowych nie jest wielkością stałą. Zależną jest ona od głębokości zadań operacyjnych /oddalenia źródeł zaopatrywania/ oraz od rodzaju transportu. Transport kolejowy /więcej pojemnościowy niż transport samochodowy/ ułatwia dostosowanie tempa napływu zaopatrzenia do tempa wojsk; w tym wypadku zapasy armijne mogą być mniejsze. W wypadku oddalenia się od linii kolejowej i przejścia na transport samochodowy - tworzy się większe zapasy armijne dla uniezależnienia się od przerw w dowozie. Orientacyjnie można przyjąć następujące wysokości utrzymywanych zapasów przechodnich armii:

- a/ w wysuniętych składach armijnych "naziemnych" lub przy wysuniętych stacjach zaopatrywania i do 0,5 jo, do 0,5 jn oraz 1 - 2W;
- b/ w zasadniczych składach łazy: do 2 jo, 3 jn, 10 rdz.

c/ Zabezpieczenie materiałowe wyraża się:

1/ w okresie przygotowawczym:

- uzupełnieniem zapasów ruchomych,
- uzupełnieniem pokrycia codziennego zużycia środków zaopatrzenia w okresie przygotowawczym,
- gromadzeniem - stosownie do planowanego rozdziału i urzutowania - zapasów w składach armii i w wielkich jednostkach dla zabezpieczenia materiałowego operacji,

2/ w okresie działań zaczepnych:

- uzupełnieniem zapasów ruchomych, oraz zapasów przejściowych armii,
- manewrem zapasami.

Zabezpieczenie materiałowe osiąga się przez nagromadzenie zapasów zaplanowanych oraz przez zgranie systemu urzutowania zapasów armijnych z systemem organizacji dowozu.

3/ Orientacyjne planowanie potrzeb.

Planowanie orientacyjnych limitów względnie norm zużycia amunicji opiera się na podstawie planu ogni.

Planowanie limitów lub norm zużycia MPS opiera się na podstawie obliczeń kilometrażu, przy uwzględnieniu rodzajów i przeznaczenia poszczególnych grup pojazdów mechanicznych.

Planowanie środków żywnościowych i paszy - na podstawie ilości żywnionych ludzi i koni oraz przysługującej żołnierzowi codziennej należności żywnościowej.

Planowanie sprzętu opiera się na określaniu orientacyjnej ilości rezerw - jako zabezpieczenia przewidywanych przypuszczalnych strat, które określa się z przybliżoną dokładnością na podstawie:

- analizy i oceny położenia własnego i npla, charakteru , zamierzonej operacji i t.p.;
- doświadczeń oraz danych statystycznych uzyskanych z ubiegłych działań.

4/ Wykorzystanie zasobów miejscowych.

Zasoby miejscowe powinny być - w miarę istniejących warunków - wykorzystywane w jak najwyższym stopniu, ażeby odciążyć dowództwo z tyłu.

Wykorzystanie zasobów miejscowych może być powierzone wielkim jednostkom względnie centralizowane na szczeblu armii. Pamiętajmy przytem należy, że wielkie jednostki pierwszego rzutu armii mogą zajmować się eksploatacją o tyle, o ile na to pozwala tempo działań, które wymaga też odpowiedniego tempa przesuwania do przodu jednostek tyłowych.

V.

Organizacja dowozu zaopatrzenia.

1. Ogólnie.

Głównym źródłem uzupełnienia zużytych względnie zwiększenia istniejących zasobów, zwłaszcza amunicji i MPS jest dowóz.

Ze składów frontu wysyła się zaopatrzenie z zasady kolejną do stacji zaopatrywania armii względnie transportem samochodowym gdy wysunięte armijne składy są znacznie oddalone od linii kolejowej.

Ze składów armii zaopatrzenie:

- wysyła się kolejną /czołówkami kolejowymi/ do stacji , wyładowniczych,
- wysyła się transportem samochodowym do wysuniętych składów armijnych lub do dywizyjnych punktów zaopatrywania a niekiedy i na SO artylerii,

- pobierane jest własnymi środkami przez wielkie jednostki odwodowe, wzmocnienia oraz oddziały rozmieszczone w pobliżu składów.

W operacji zaczepnej przedłużenie zasięgu dowozu kolejowego przy pomocy samochodowych środków transportowych jest prawie regułą. /patrz punkt III-c/.

A zatem osiągnięcie zabezpieczenia materiałowego operacji zaczepnej zależy w dużym stopniu od stanu i przepustowości dróg oraz od ilości środków transportowych, od zgrania mechanizmu dowozu z systemem urzutowania zapasów.

Wielkie jednostki, których pojemność środków transportowych pozwala na podjęcie i utrzymywanie zapasów ruchomych na kołach, pobierają zaopatrzenie bezpośrednio w składach armijnych, oddalonych od nich do 100 km. Do tych jednostek zalicza się wielkie jednostki artylerii, pancerne i zmotoryzowane.

Natomiast dywizje piechoty, których pojemności statowych środków transportowych nie pozwalają na jednorazowe podjęcie zapasów ruchomych na koła, będą często potrzebowały pomocy armii. Ponoc ta będzie się wyrażała bądź w "dwozie wprzód", to znaczy, że armia swoimi środkami będzie dowoziła zaopatrzenie do DPZ, bądź też w przybliżaniu wysuniętych armijnych składów do linii DPZ.

2. W okresie przygotowawczym: stosuje się dowóz scentralizowany /dowóz równoległy środkami armijnymi i dywizyjnymi do DPZ a nawet na SO/ celem jak najwydatniejszego wykorzystania środków transportowych armii i wielkich jednostek, przestrzegając jednak postulaty:

- proporcjonalnego rozłożenia dowozu na poszczególne dni okresu przygotowawczego, dążąc do zmniejszenia dowozu w ostatnich dniach okresu przygotowawczego,
- równowagi wysiłku środków transportowych armii i wielkich jednostek,
- zgrania dowozu z ewakuacją.

3. W toku operacji zaczepnej.

W miarę rozwoju operacji armijne drogowe komunikacje rozciągają się:

Armia może własnymi swoimi środkami transportowymi organizować dowóz tylko na głębokość jednego samochodowego ogniwa

dowozu, wynoszącego do 100 km, biorąc 200 km jako jeden całkowity obrót, który może być wykonany w ciągu doby.

Dalsze /ponad 100 km/ rozciąganie się ogniwa armijnego wymaga bądź pomocy Frontu w zakresie środków transportowych, bądź też używania na armijnym ogniwie dowozu środków transportowych wielkich jednostek.

Z tych przyczyn zasada "dowozu wprzód" stosuje się przede wszystkim do walczących dywizyj piechoty, natomiast w odniesieniu do wszystkich innych wielkich jednostek mechanizm dowozu może przybierać różne formy.

Np. przy znacznym oddaleniu się wojsk od baz zaopatrywania /linij kolejowych/ 2-gi Białoruski Front w lecie 1944 r. stosował następujący mechanizm dowozu:

- 1/ Front dowoził swoim transportem samochodowym wszystkie rodzaje zaopatrzenia do wysuniętych składów armijnych.
- 2/ Z wymienionych składów armijnych dowożono zaopatrzenie do DP i jednostek równoległe transportem armijnym i dywizyjnym. A gdy nie starczało środków armijnych i dywizyjnych stosowano centralizację środków transportowych artylerii odwodu; z tego rodzaju środków stwarzano grupę dowozową w N-tej armii w lecie 1944 r.

Oddalenie się wojsk od składów bazy armijnej /której nie przebazowuje się w toku operacji zaczepnej/ powoduje konieczność przybliżania zapasów armijnych do wojsk bądź przez:

- a/ wysuwanie czołówek kolejowych /uruchamianie stacji wyładowniczych,/ na odbudowywanych odcinkach kolejowych,
- b/ wysuwanie wysuniętych składów armijnych, a nawet i wysuniętych baz "naziemnych" armijnych /skokami do 50km/.
- c/ wysuwanie wprzód armijnych czołówek samochodowych na kierunkach ważnych.

Jednocześnie należy pamiętać, że te składy armijne "noziemne" trzeba będzie przesunąć do przodu w ślad za wojskami posuwającymi się i nie tylko jeden raz, zwłaszcza jeżeli operację przeprowadza się na znaczną głębokość. Jest to zsgadnienie trudne, gdyż wiąże się z koniecznością wydzielenia na ten cel znacznej ilości środków transportowych.

Ponadto należy podkreślić celowość uruchamiania wysuniętych składów armijnych.

Przy znacznym oddaleniu wojsk od bazy armijnej niezaprzeczalną jest wyższość armijnego dowozu ze stacji zaopatrywania

/bazy yrmianej/do poszczególnych DPZ. Dla armii bowiem w działaniach zaczepnych jest bardzo uciążliwym wykonywanie dowozu do, wielkiej ilości rozrzuconych DPZ piechoty i artylerii. /rozpylanie" środków transportowych/.

Ponadto wysuwanie składów ułatwia manewr środkami transportowymi np. wykorzystywanie środków tych WJ, które są roznieszczone najbliższej składów.

Np. N-ta armia, nacierająca z linii Północny Doniec w kierunku na rz. Dniepr /wrzesień 1943 r./ w toku natarcia uruchaniała i przerzucała sześć razy /licząc wraz z położeniem wyjściowym/ wysunięte składy armijne "naziemne", nie dopuszczając do większego ich oddalenia od wojsk niż 60 km. Dlatego "dowóz wprzód" stosuje się przede wszystkim do walczących dywizyj piechoty i wielkich jednostek wysuniętych wprzód.

Główna zasada dowozu, wyrażająca się w "dwozie wprzód", opiera się w operacji zaczepnej na ogniach zmiennych początkowo z zastosowaniem pełnego obrotu, następnie niepełnego i wreszcie pod koniec operacji dowóz odbywa się "bez obrotu", np. w okresie pościgu.

VI.

Ewakuacja i naprawy.

1. Ogólnie.

Stosownie do etapów operacji i wytycznych dla armii co do głównego kierunku uderzenia oraz przewidywanych rejonów nasilenia walk, oblicza się przypuszczalne straty, zastawia się ilości potrzebnych środków-/np. łóżek szpitalnych/, planuje się odpowiednie urzutowanie i podział urządzeń ewakuacyjnych i naprawczych na poszczególne kierunki. Na tej podstawie opracowuje się plany leczniczo-ewakuacyjny, pomocy technicznej i ewakuacji materiałowej.

2. Zabezpieczenie medyczno-sanitarne.

W operacji zaczepnej przestrzega się obydwóch podstawowych zasad ewakuacji, a mianowicie:

- a/ "ewakuacji do siebie"
- b/ "ewakuacji według przeznaczenia".

W ubiegłej wojnie w Armii Radzieckiej dla przyspieszenia i ułatwienia "ewakuacji według przeznaczenia" organizowane były sanitarne punkty kontroli i rozdziału strumieni rannych.

Ogólnie biorąc, na terenie armii utrzymuje się rannych z terminem leczenia do 20-30 dni; w operacji zaczepnej termin ten skraca się, ewakuując wcześniej rannych poza obręb armii, ażeby uzyskać swobodę manewru szpitalami.

Orientacyjne rozmieszczenie szpitali.

W operacji zaczepnej rzutują się i rozmieszczają:

- 1/ Pewną liczbę ruchomych, polowych szpitali chirurgicznych /t.zw. szpitale I-jej linii/ na linii DPO względnie w jej pobliżu. /tyle szpitali chirurgicznych, ile DP pierwszego rzutu/.
- 2/ Drugą grupę szpitali /t.zw. "kolektor" szpitali I-go rzutu bazy szpitalnej/ chirurgicznych, specjalizowanych, chirurgicznych, dla lekkorannych, dla chorób wewnętrznych i zakaźnych orientacyjnie na odległości 30-50 km/ a, nawet i bliżej/.

Tą grupę szpitali podporządkowuje się wysuniętemu ośrodkowi ewakuacyjnemu /WOE/, który umieszcza się w miarę możliwości przy drogach kolejowych.

- 3/ Trzecią grupę szpitali /t.zw. szpitale II-go rzutu bazy szpitalnej

- orientacyjnie na odległości 50-75 km od linii wojsk walczących przy stacji rozdzielczej armii lub też przy najdalszej stacji zaopatrywania.

W operacji zaczepnej ma bardzo duże znaczenie utrzymanie odwodu szpitali /rezerwy manewrowej/ chirurgicznych, który rozmiesz^{cza} się bądź w rejonie pierwszego rzutu bądź też w rejonie drugiego rzutu bazy szpitalnej.

Przesunięcie rozwiniętych szpitali chirurgicznych do przodu może nastąpić jedynie po uprzednim wyleczeniu rannych i chorych względnie po przekazaniu ich frontowemu wysuniętemu ośrodkowi ewakuacyjnemu. Dlatego do czasu jego przybycia szpitale te nie mogą być zwinięte i przesunięte do przodu; w wypadkach wzmoczonego napływu rannych szpitala chirurgiczne zapełnienie szpitali chirurgicznych może przekraczać pojemność ich etatowego stanu łóżek w wysokości do 50% np. przy etacie 200 łóżek, stan zapełnienia szpitala może wynieść 300 rannych.

✓ Dla przewozu lekkorannych i średniorannych w pozycji siedzącej - mogą być wykorzystywane samochody transportowe i pociągi dowożące zaopatrzenie.

Do przewozu ciężkorannych - używa się specjalizowanych środków transportowych, a więc samochody sanitarne i przydzielane armii pociągi oraz samoloty sanitarne.

W operacji zaczepnej ma bardzo ważne znaczenie przeprowadzanie stałego rozpoznania sanitarnego celem utrzymania zdrowotności oraz zabezpieczenia przeciwepidemicznego wojsk i przeciwochennicznego artykułów nasowego spożycia.

3. Zabezpieczenie weterynaryjne.

Z chwilą zajęcia podstaw wyjściowych przez dywizje piechoty armia wysuwa czołowy oddział ewakuacyjnego szpitala wet. na linię dywizyjnych ambulansów wet. /DAWet/.

Wysunięte oddziały przejmują chore i ranne konie z PAWet, względnie DSvet., zbierają je i ewakuują do swego ewak. szpitala wet., a następnie do armijnego szpitala wet.

Pracę leczniczą w dywizyjnych ogniwach ewakuacyjnych ogranicza się do okazania niezbędnej pomocy rannym koniom i opieki aż do czasu nadejścia elementów szczebla armijnego, nastawiając dywizyjne elementy przede wszystkim na ruch naprzód.

4. Naprawy.

W zakresie napraw utrzymuje się zasadę "warsztaty do sprzętu"

W okresie przygotowawczym do działań zaczepnych:

1. Ustala się kolejność uzupełnienia i napraw sprzętu technicznego i bojowego doprowadzając do gotowości bojowej. w pierwszej kolejności ten sprzęt, który jest przede wszystkim niezbędny dla oddziałów walczących.

2. Przybliża się do wojsk organa pomocy technicznej.

W toku operacji zaczepnej przesuwa się armijne ruchome warsztaty naprawcze skokami w ślad za posuwającymi się do przodu wojskami; warsztaty te w miarę potrzeby wysuwają swoje czołówki, aż do ostatecznych rzutów warsztatów wielkich jednostek celem okazania tym ostatecznej niezbędnej pomocy technicznej względnie celem przyjęcia sprzętu wymagającego dłuższej naprawy.

Organizowane w czasie wojny armijne czołówki pomocy technicznej dla pojazdów mechanicznych obsługiwały trasę długości 30-50 km, niosąc na niej pomoc pojazdom jej potrzebującym.

Po wysłaniu części i udzieleniu pomocy technicznej czołwka posuwa^{ła} się dalej. Jeżeli natomiast pojazd wymagał większej naprawy, to czołwka holowała go do ruchomego warsztatu naprawczego, rozmieszczonego zazwyczaj w węźle dróg samochodowych.

Tę samą zasadę wysuwania do przodu organów pomocy technicznej stosowano i do innych warsztatów technicznych, jak np. uzbrojenia i t.p.

WNIOSEK: - w toku operacji zaczepnej:

- ogranicza się naprawy do najpilniejszych i najniezbędniejszych, utrzymując ruchome warsztaty naprawcze w stanie zwiększonej gotowości do ruchu naprzód,
- zabezpiecza się i pozostawia na miejscu sprzęt wymagający dłuższej naprawy. celem przekazania go, następnym rzutom warsztatów, względnie celem ewakuacji do tyłu.

5. Ewakuacja materiałowa.

W zakresie ewakuacji materiałowej obowiązują też ogólne zasady ewakuacji - a więc zasada "ewakuacji do siebie" i "ewakuacji według przeznaczenia".

Dla każdego rodzaju ewakuacji organizuje się odrębne etapy i strumienie ewakuacji, oddzielnie dla dywizyj piechoty i oddzielnie dla jednostek specjalnych.

Kolektorami tych wszystkich strumieni ewakuacji są armijne etapy ewakuacji, dostosowane do każdego rodzaju ewakuacji; np. armijny skład uzbrojenia oraz traktorów artyleryjskich.

6. Ewakuacja zdobyczy wojennej. Organizacja należy do szefa zdobyczy wojennej. W toku operacji zaczepnej, w miarę jej rozwoju a zwłaszcza w okresie operacji okrążającej narasta znaczna zdobycz wojenna, wymagająca dużych ilości sił i środków dla jej zabezpieczenia.

Do dywizyjnych punktów zbiórek zdobyczy wojennej armia wysuwa swoje elementy czołowe, które przejmują zdobycz wojenną od dywizyjnych grup, zabezpieczają ją i ewakuują swoimi środkami pozostawiając jedynie do dyspozycji dywizji ten sprzęt i materiał który może być użyteczny dla dywizji.

7. Ewakuacja jeńców wojennych.

Przeprowadza się ją środkami i siłami armii z pasów tyłów DF do armijnego obozu jeńców woj. według zarządzeń sztabu armii.

VII.

Ochrona i obrona tyłów.

Organizacji obrony i ochrony tyłów w operacji zaczepnej powinien przyświecać zasadniczy cel: stworzenie warunków zapewniających ciągłość pracy tyłów na wszystkich etapach operacji.

W okresie przygotowawczym do działań zaczepnych zapewnia się środki, zabezpieczając urządzenia tyłowe i ich pracę przede wszystkim przed działaniami lotnictwa, desantów lotniczych i spadochroniarzy, ognia artylerii npla oraz przed dywersją.

W toku operacji zaczepnej zwłaszcza w okresie działania i pracy tyłów w operacyjnej głębi obrony npla punkt ciężkości ochrony i obrony tyłów przesuwają się na stronę środków zabezpieczających komunikację i ruch transportów oraz wysunięte urządzenia tyłowe przed działaniem naziennym npla. Szczególnie wyraźnie występuje to zagadnienie w operacji okrążającej, względnie w czasie walk z frontem odwróconym.

Jednostki i urządzenia tyłowe własnymi siłami mogą zapewnić bierną oplot i tylko bezpośrednią ochronę i obronę przed naziennymi grupami, działającego na tyłach nieprzyjaciela, przed dywersją i spadochroniarzami. Natomiast siły i środki dla przykrycia lotniczego pracy na stacjach zaopatrywania, dla obrony plot ważniejszych obiektów tyłowych, dla zwalczania desantu lotniczego lub większej grupy npla na tyłach określa dowódca armii w swoich wytycznych dla tyłów.

VIII.

Właściwości organizacji i pracy tyłów armii działającej.

A./ - Na głównym kierunku uderzenia frontu:

1. Waska /25 - 40 km/ w porównaniu z ilością nagromadzonych sił i środków strefa tyłów armii powoduje znaczne trudności w organizacji i pracy tyłów. Trudności te potęgują się jeszcze więcej na odcinku /o szerokości ok. 10-15 km/ przekłaniania, gdzie nasycenie terenu jednostkami doprowadzane jest do najwyższego stanu celem zwiększenia siły przekłanującej.

Trudności w organizacji tyłów i w przygotowaniu bazy materiałowej stwarza nie tylko stosunkowo wąski pas natarcia armii i związany z nim brak dostatecznej ilości dróg gruntowych oraz zagęszczenie wznieszonego ruchu transportów. Trudności te potęguje jeszcze fakt że, z chwilą wprowadzania do walki, drugie rzuty, odwody, związki szybko wprowadzane w wykon, wysuwają się głęboko wprzód w wąskie stosunkowo pasy natarć korpusów i pasy tyłów dywizji piechoty pierwszego rzutu. Początkowo zajmują w nich określone rejony a następnie swym ruchem do przodu przeciwnych te pasy, ciągnąc za sobą niezbędne urządzenia tyłowe. W konsekwencji wszystko to powoduje konieczność ścieśnienia tyłów pp i DP pierwszego rzutu, organizowania, specjalnej służby porządkowo-ochronnej, a co ponadto - utrudnia dowóz i ewakuację.

2. Armia, działająca na kierunku głównego uderzenia otrzymuje - w miarę możliwości - "samodzielną" sieć kolejową, względnie odcinek kolejowy, położony jak najbliżej linii wojsk walczących /około 30-40 km/.

Tym samym przesuwa się do przodu bazę i tylną granicę strefy tyłów, a więc i tyłowe urządzenia armijne.

94m }
Umożliwia ^{to} dowóz i zabezpieczenia materiałowe operacji zaczepnej armii, której głębokość wynosi do 150-200, km bez zbytniego - już w początkowych fazach operacji - rozciągania, się tyłów armijnych. Np. w okresie natarcia wojsk 3-go Białoruskiego Frontu. latem 1944 r. tyły armii rozciągały się do 250 - 350 km, co w dalszym ciągu wymagało wzmocnienia transportów samochodów na szczeblu armii przez przydział dodatkowych środków z rezerwy Frontu, a nawet Naczelnego Dowództwa, dla dowozu i przesuwania skokami wysuniętych składów armijnych.

3. Następuje wielkie zużycie amunicji w okresie przekonywania głównego pasa obrony npla.

Tonaż jednostki ognia zależy jest przy tym od składu armii, a w szczególności od ilości jednostek artylerii, biorącej udział w natarciu artyleryjskim.

44m }
Np. średni tonaż je armii, działających na kierunku głównego uderzenia w operacjach 3-go Frontu Białoruskiego, 1-go Ukraińskiego i innych Frontów w lecie 1944 r.

wynosił 5000-6000 ton, a średnio tonaż jn MPS - 500 ton, a 1 rdz. - 700-800 ton.

Warto przy tym podkreślić, że średni tonaż armijnej jednostki ognia wskutek zachodzących zmian składu bojowego armii zwiększał się stopniowo i obecnie we współczesnej armii wzmocnionej licznymi jednostkami artylerii i wojsk pancernych może przekraczać 10000 ton.

Charakterystyczny jest także szczegół, że duże zużycie amunicji może też zdarzać się:

- a/ w głębi operacyjnej obrony npla podczas działań na pośrednich liniach obrony /gdy npl zdążył je umocnić/,
- b/ w operacji okrążającej - w okresie walki z okrążonym głównym zgrupowaniem npla względnie przez niszczenie na zewnętrznym pierścieniu okrążenia podchodzących z głębi odwodów npla.

Np. operacje z okrążeniem wielkich zgrupowań npla pod Stalingradem, w rejonie Korsunia - Szewczenkowskiego. Zużycie amunicji maleje w miarę wzrostu tempa operacji.

Np. w śląskiej operacji zaczepnej I Frontu Ukraińskiego ogólny ciężar amunicji zużytej w ciągu 12 dni natarcia stanowił zaledwie 70% zużycia amunicji, jakie miało miejsce w ciągu pierwszego dnia łamania obrony npla.

4. Zużycie materiałów pędnych, nie mówiąc o okresie przygotowawczym, wzrasta w miarę posuwania się wojsk w głąb strefy operacyjnej, a więc już od 2-go względnie 3-go dnia i operacji, osiągając swój punkt szczytowy w końcowym okresie operacji zaczepnej. Przykładem tego może być operacja białoruska w 1944 r, oraz operacja Wisła - Odra 1945 r.

5. Wzrastanie tempa - w 2-gim i następnych dniach operacji wymaga zwiększenia zdolności manewrowania tykami, a w szczególności konieczności przeniesienia punktu ciężkości do-wozu z komunikacji kolejowej na samochodową/patrz p.2./ oraz konieczności przesuwania wysuniętych składów armijnych.

Doświadczenia wojenne bowiem wykazały, że odbudowa linii kolejowych /ok. 6-10 km/dobę/ nie podąża za tempem 25-35 km/dobę/ posuwania się wojsk, zwłaszcza na terenach o ubogiej, względnie zniszczonej przez npla sieci kolejowej,

lub też wymagającej zmiany szerokości toru. Dlatego należy przewidzieć w planowaniu odpowiednie zadania na ten okres dla służby drogowej i samochodowej.

6. Zasadnienia ochrony i obrony tyłów nabierają szczególnego znaczenia tak w okresie przygotowawczym, jak i w okresie prowadzenia walk w operacyjnej głębi npla.
7. Duże straty w ludziach w okresie przełamywania obrony npla powodują wielkie nasilenie napływu rannych, które w pierwszym dniu operacji sięgnąć może nawet do 25% ogólnej ilości rannych przypadających do ewakuacji w toku 10-dniowej operacji zaczepnej armii.
8. Narastanie wielkiej ilości zdobyczy wojennej w miarę posuwania się walki w głąb obrony npla, a zwłaszcza w operacyjnej strefie obrony npla, wymaga zaplanowania z góry sił i środków dla organizacji ewakuacji zdobyczy wojennej oraz wysuwania organów zdobyczy wojennej do przodu w ślad za posuwającymi się wojskami.

B. - Na pomocniczym kierunku.

Zadanie armii działającej na pomocniczym kierunku uderzenia frontu polega na wiazaniu się nieprzyjaciela i wykonywaniu zadań na głębokości stosunkowo ograniczonej /np. do głównego pasa obrony npla/.

W tych warunkach armia otrzymuje zazwyczaj minimalną ilość środków wzmocnienia, a za tym nasycenie terenu wojskami jest znacznie mniejsze.

Szerokość strefy armii, odpowiadająca pasowi natarcia /15-25 km/, stwarza - ze względu na małe nasycenie terenu jednostkami walczącymi znacznie wygodniejsze warunki dla pracy tyłów w porównaniu z szerokością strefy armii działającej na głównym kierunku uderzenia. /odcinek przełamania/.

Mniejsza ilość jednostek wzmocnienia powoduje też mniejszy tonaż armijnej jednostki ognia, a ograniczona stosunkowo głębokość działania powoduje zmniejszenie zużycia MPS, oraz łatwiejszą organizację dowozu amunicji.

Mniejszą też ilość sił i środków przydziela Front tyłom armii.

Pamiętać jednak należy, że w pewnych wypadkach uderzenia pomocnicze może w toku wykonywania operacji przerodzić się w główne. Moment ten nie powinien ująć uwagi zarządco przy

kwaternistrza przeprowadzanych w związku z opracowywaniem planu kwaternistrzowskiego, jak i w toku prowadzenia operacji, ażeby we właściwym czasie nastawić pracę tyłów na nowe zadania.

W szczególnym wypadku, kiedy armia działająca na kierunku pomocniczym wykonywa tylko zadanie zabezpieczenia kierunku uderzenia Frontu, szerokość jej działania może dosięgać do 60 km, przy stosunkowo małej ilości jednostek wzmocnienia.

Tyły armii będą ugrupowane na dużej głębokości, spowodowanej tym, że Front przydziela dla armii w takim wypadku odcinki kolejowe znajdujące się na większych odległościach /ponad 70 km/, co w połączeniu z małą ilością przydzielonych przez Front środków transportowych samochodowych wymaga jak najracjonalniejszego wykorzystania transportów samochodowych dla zabezpieczenia ważnych kierunków działania armii.

Istotą bowiem organizacji pracy tyłów armii w tym wypadku jest przede wszystkim zabezpieczenie ważnych kierunków działania armii przez skupienie na tych kierunkach odpowiedniej ilości sił i środków materiałowych, zachowując jednocześnie pewną ich część w rezerwie dla zapewnienia sobie możliwości manewru w toku walki.

IX.

Dowodzenie tyłami.

Ogólne zasady dowodzenia tyłami omawia regulamin TRWBP z. II. Rozdz. X.

Dowodzenie tyłami armii w operacji składa się z:

- a/ oceny sytuacji operacyjnej i tyłowej, opracowania elementów decyzji,
- b/ przyjęcia decyzji dla tyłów,
- c/ wydania rozkazów i zarządzeń,
- d/ kontroli wykonania wydawanych zarządzeń.

Tyłami armii dowodzi dowódca armii przy pomocy kwaternistrza armii, znajdującego się w drugim rzucie sztabu odległym ok. 100 km od przedniej linii wojsk walczących.

Skład drugiego rzutu dowództwa armii wchodzi:

- a/ sztab kwaternistrzostwa armii,
- b/ szefostwa /wydziały/ służb kwaternistrzowskich,
- c/ redakcja gazety armijnej,

- d/ prokuratura i sąd wojskowy,
- e/ kierownictwo i baza WCH,
- f/ baza pocztowa armii i poczta polowa jednostek tyłowych,
- g/ zarząd informacji armii,
- h/ część zarządu politycznego armii.

Ponadto mogą wchodzić:

- i/ wydział uzbrojenia
- j/ wydział komunikacji,
- k/ wydział zdobyczy wojennej,
- l/ wydział finansów

Komendantem drugiego rzutu jest kwatermistrz armii.

Konieczność jak najściślejszej wzajemnej współpracy sztabu armii z kwatermistrzem i jego sztabem, szczególnie podkreślonej przez regulamin, dyktuje charakter prowadzenia nowoczesnej operacji i podział zakresu pracy dowództwa, wyrażający się w tym, że elementy niezbędne dla dowodzenia operacją skupiają się zarówno w sztabie armii jak i w sztabie kwatermistrzostwa armii.

Stan zabezpieczenia materiałowego oraz możliwości tyłów w przygotowywanej operacji zaczepnej przedstawia dowódca armii kwatermistrz w swym referacie.

Referat swój opracowuje kwatermistrz na podstawie wskazań, które otrzymuje od dowódcy armii względnie szefa sztabu.

Przyjmując decyzję na prowadzenie operacji, dowódca armii powinien dać - po wysłuchaniu referatu kwatermistrza - wytyczne dla tyłów armii, obejmujące następujące zaopatrzenie:

1. Bazowanie armii i WJ
2. Pośrednią granicę strefy tyłów armii /tylna granica pasów tyłów taktycznych/ oraz linie rozgraniczenia pasów tyłów taktycznych według korpusów pierwszego rzutu.
Rejony zastrzeżone.
3. Kołowe drogi dowozu i ewakuacji /ABS, drogi rokadowe/
4. Limit rozchodu środków materiałowych na poszczególne etapy operacji
5. Decyzja o organizacji i zabezpieczeniu pracy tyłów /ochrona, obrona/. Jakże środki przykrycia lotniczego plot i pchem, oraz jakie liniowe pododdziały wydziela się dla zabezpieczenia pracy tyłów.

6. Co i w jakich ilościach przygotować z zasobów miejscowych.
7. Wytyczne co do wysiedlenia miejscowej ludności z przyfrontowego pasa.
8. Wytyczne o politycznym zabezpieczeniu pracy tyłów.

Decyzja dowódcy armii i jego wytyczne są podstawą dla kwatermistrza do wydania ostatecznych wskazówek, w myśl których:

- sztab kwatermistrza opracowuje kwatermistrzowski plan organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego operacji - jako załącznik do planu operacyjnego,
- szefowie oddziałów kwatermistrzostwa oraz służb opracowują plany szczegółowe, koordynując je i ściśle współpracując ze sztabem kwatermistrzostwa.

A więc na podstawie zadania armii, dyrektywy kwatermistrza frontu, decyzji i wytycznych dowódcy do opracowania planu operacyjnego i wytycznych dla tyłów, oraz na podstawie stanu i możliwości tyłów zestawiany jest kwatermistrzowski plan organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego operacji, którego zasadniczym przeznaczeniem - jest dać perspektywę organizacji i pracy tyłów na całą głębokość operacji według etapów operacji ze szczególnym podkreśleniem możliwości tyłów, uwzględniając momenty charakterystyczne, znaczące poszczególne etapy operacji zaczepnej i mające wpływ na zabezpieczenie materiałowe, oraz zanieszczając w nim te dane, które ułatwią pobieranie decyzji kwatermistrzowskiej w toku operacji.

Wszechstronnie i szczegółowo opracowuje się w okresie przygotowawczym zabezpieczenie materiałowe okresu przygotowawczego i pierwszego etapu operacji, natomiast następuje: drugi i trzeci etap opracowuje się więcej ranowo /w miarę posiadania danych/, a dalsze ich rozpracowanie następuje w miarę napływu elementów, zazwyczaj już w toku operacji.

Na podstawie planu wydaje się rozkaz kwatermistrzowski na pierwszy etap operacji oraz wszystkie zarządzenia potrzebne dla organizacji i pracy tyłów, w okresie przygotowawczym i na pierwszy etap. W dalszych etapach operacji wydaje się specjalne zarządzenia kwatermistrzowskie.

Kwatermistrz armii wpływa na przebieg pracy tyłów przez:

1. Stawianie swemu sztabowi, szefom służb, szefowi bazy oraz kwatermistrzom korpusów i jednostek wzmocnienia zadań stosownie do decyzji dowódcy armii i dyrektyw kwatermistrza frontu;

2. Koordynację ich prac i nastawianie tych prac na zamiar decy arnii /np. organizacja OW, wprowadzenie do walki drugiego rzutu armii, wprowadzenie w wykonanie szybkiej grupy armii, zmiana kierunku działania i t.p./ w poszczególnych etapach operacji;
3. Zapewnienie możliwości prac tyłom /zapewnienie pasów tyłów, dróg dowozu, rejonów roznieśczenia/ dywizyj piechoty oraz wielkich jednostek i jednostek umocnienia;
4. Prowadzenie stałego rozpoznania, pilne śledzenie rozwoju operacji, uaktualnianie planów oraz wydawanie stosownych zarządzeń,
5. Manewr urządzeniami tyłowymi, zapasami, środkami transportowymi i liniami komunikacyjnymi.

Sztab kwatermistrza armii zapewnia mu ciągłość dowo-
dzenia przez:

- utrzymanie łączności ze sztabem armii, z kwatermistrzostwem Frontu, z szefostwem bazy i armijnymi urządzeniami i jed-
nostkami tyłowymi oraz kwatermistrzostwami korpusów i jed-
nostek wzmocnienia,
- prowadzenie aktualnej dokumentacji i ewidencji kwatermis-
trzowskiej,
- stałą znajomość położenia operacyjnego i sytuacji tyłów;
- terminowe doprowadzenie rozkazów do podległych jednostek
tyłowych i do kwatermistrzostw korpusów i jednostek wzmoc-
nienia, oraz przestrzeganie terminowego nadsyłania przez
nie meldunków i sprawozdań,
- stałą i systematyczną kontrolę.

Sztab kwatermistrzostwa armii winien z zasady posiadać łączność:

- radiową,
- telefoniczną i telegraficzną za pośrednictwem węzła łącz-
ności sztabu z kwatermistrzami korpusów, dywizji i jednostek
wzmocnienia,
- telefoniczną i telegraficzną za pośrednictwem węzła łączności
drugiego rzutu z szefem komunikacji armii, z szefem bazy zaop-
atrywania armii, z wszystkimi stacjami zaopatrywania, z wys.
ośrodkami ewakuacji, z dekami batalionów sanochodowych.

Łączność w strefie tyłów armii zapewnia szef łączności armii.

Współpraca sztabu kwatermistrzowskiego armii ze sztabem armii i sztabami różnych rodzajów wojsk i służb przejawia się w zagadnieniach:

- 1/ rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych - współpraca ze sztabem armii i sztabem poszczególnych rodzajów wojsk i służb bojowych,
- 2/ dowozu zaopatrzenia i ewakuacji - z szefem uzbrojenie armii, szefem wojsk inż.-sap., szefem służby chemicznej oraz pozostałymi szefami służb,
- 3/ dowozu i ewakuacji liniami kolejowymi - z szefem komunikacji armii,
- 4/ przejeżdżanie i utrzymaniu dróg - z szefem służby inż.-sap
- 5/ obrony przeciwchemicznej obiektów tyłowych i środków materiałowych - z szefem służby chemicznej,
- 6/ obrony plot ważniejszych obiektów tyłowych - ze sztabem artylerii,
- 7/ przykrycia lotniczego stacji zaopatrywania, przydziału jednostek liniowych dla zabezpieczenia pracy tyłów - z oddziałem operacyjnym sztabu armii.

Najściślejszą współpracą i współdziałaniem sztabu kwatermistrzowskiego powinny być utrzymywane ze sztabem armii.

Zabezpieczenie polityczne pracy tyłów /zapewnia wydział/
 polityczny kwatermistrzostwa armii, aparaty polityczne jednostek i urządzeń tyłowych, przy ścisłej współpracy z organizacjami partyjnymi i ZMP.

Wytyczne wydziału politycznego są podstawą dla pracy politycznej całego składu osobowego służby tyłów. Zabezpieczenie partyjno-polityczne ma dla przebiegu walki "tak samo ważne znaczenie - uczy Generalissimus Stalin - jak pierwszorzędna ciężka artyleria i pierwszorzędne szybkie czołgi.

Praca tyłów w okresie przygotowawczym.

Praca tyłów w tym okresie polega przede wszystkim na przygotowaniu bazy materiałowej, odpowiadającej rzeczywistym potrzebom operacji zaczepnej i stosownie do tego rozmieszczonej i urządzonej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przygotowanie zabezpieczenia głównego kierunku uderzenia armii.

Na odbudowany i przydzielony przez front odcinek kolejowy /względnie sieć kolejowa/ przebazowuje się urządzenia tyłowe i składy armii, rzutując je przy wybranych na tym odcinku stacjach zaopatrywania /względnie przy stacji rozdzielczej i stacjach zaopatrywania/.

Naprawia się gruntowe drogi, a przede wszystkim przygotowuje się do wzmocnionego ruchu armijną drogą samochodową, wykorzystując w tym celu jednostki służby drogowej armii.

Uzupełnia się zapasy ruchome, pokrywa codzienne zużycie zaopatrzenia w okresie przygotowawczym oraz zwozi się w przyspieszonym tempie i gromadzi na SO, DPZ i w składach armii przydzielone przez front środki materiałowe /zapasy/ na zabezpieczenie materiałowe operacji.

Uwalnia się szpitale i urządzenia ewakuacyjne od rannych i chorych, celem przygotowania ich do ruchu naprzód.

Podciąga się warsztaty remontowo-ewakuacyjne oraz doprowadza się sprzęt techniczny do stanu pełnego użytkowania.

Podciąga się tyły dywizyj do przodu na odległości skrócone wprowadza się tyły dywizyj piechoty pierwszego rzutu do wyznaczonych in-pasów tyłowych, a tyły dywizyj piechoty drugiego rzutu i wielkich jednostek wzmocnienia roznieścza się w wyznaczonych in-rejonach.

Wysuwa się czołowe elementy armii w pobliże pasów tyłów dywizyj, a szpitale chirurgiczne 1-ej linii na linię względnie w pobliże DPO.

Organizuje się przykrycie lotnicze, opłot, oppanc i opdesar ważnych tyłowych urządzeń.

XI.

Praca tyłów w pierwszym etapie operacji.

Sposób przełamywania obrony npla oraz forma i kierunek, manewru wywierają wpływ na organizację i pracę tyłów w tym okresie.

Główny wysiłek tyłów skierowuje się na zabezpieczenie wielkich jednostek pierwszego rzutu armii, a wśród nich jednostek przeprowadzających manewr zasadniczy.

W okresie przełamywania głównego pasa obrony odbywa się dowóz amunicji i MPS oraz ewakuacja dużej ilości rannych z etapów ewakuacyjnych dywizji piechoty, /celem ich odciążenia¹ umożliwienia in-posuwania się w ślad za wojskami /.

Po przełamaniu głównego pasa obrony powstaje konieczność zabezpieczenia w środki transportowe wielkich jednostek i jednostek piechoty /OW/ przewożonych celem przyspieszenia opanowania drugiego pasa. Jest to zagadnienie bardzo ważne i powinno być dokładnie rozpracowane w planie.

Wprowadzanie drugich rzutów do walki powoduje konieczność, zapewnienia im możliwości dowozu zaopatrzenia, dróg dowozu, rejonów rozwinięcia tyłów oraz warunków organizacji ewakuacji.

Przeciwnatarcia nieprzyjaciela powodują konieczność wzmocnienia dowozu amunicji oraz przegrupowywania tyłów jednostek.

Przy natarciu na drugi pas obrony npla zawczasu przez niego silnie obsadzony, narastają zwiększone potrzeby w zakresie amunicji, co powoduje konieczność zwiększenia jej dowozu.

Przesuwanie tylnych granic pasów tyłowych DP wykonuje się raz dziennie.

Zabezpiecza się przejście jednostek tyłowych, dowóz i ewakuację dla szybkiej grupy armii oraz organizuje się pomoc materiałową dla dywizji pow.-desant, o ile taka walczy na przedpolu działań armii.

Wprowadzanie w wyłom szybkiej grupy armii, a tym bardziej frontu, powoduje przecięcie komunikacji tyłowych i naruszenie granic rozmieszczenia tyłów oraz konieczność dokonania w nim pewnych zmian.

Przecięcie komunikacji wymaga wariantowania względnie nawet wstrzymania ruchu transportów materiałowych oraz ewakuacyjnych.

Ażby zapobiec kryzysowi amunicyjnemu w jednostkach czołowych, należy przed rozpoczęciem ruchu szybkiej grupy armii dowieźć zaopatrzenie na uzupełnienie zapasów, niezbędnych na okres poszerzenia wyłomu i na zabezpieczenie przejścia szybkiej grupy przez wyłom.

Jednocześnie zapewnia się środki dla przyspieszenia ewakuacji po przejściu szybkiej grupy armii.

Konieczność zapewnienia rejonu wyjściowego dla szybkiej grupy armii i jej niezbędnych tyłów wymaga opróżnienia na ten okres tego rejonu przez tyły jednostek /pułków piechoty i jednostek wzmocnienia/ w tym rejonie rozmieszczonych. Użytkuje się to przez przybliżenie do linii oddziałów walczących ^{oraz} rozmieszczenie na odległościach skróconych, tyłów wspomnianych jednostek.

Czynność ścieśniania tyłów wymaga silnej dyscypliny oraz sprawnej pracy służby porządkowo-ochronnej.

Zajęcie dróg przez szybka grupę armii pozatem opóźni przeniesienie do przodu DPZ i DPO. Dlatego należy przed jej ruchem wysunąć część DPO oraz czołówki armijne dla zabezpieczenia materiałowego pierwszych rzutów walczących.

Sprawa tym bardziej się komplikuje, że w tym też okresie przygotowuje się i zabezpiecza rejony dla lądowisk /lotnisk polowych/ w rejonach przyległych do wojsk walczących oraz drogi przemarszu dla batalionów ochrony lotnisk /BOL/. Ponadto, przygotowuje się wysunięciem przodu składów armijnych. Przesuwa się w ślad za wojskami ruchome elementy armijne np. szpitale chirurgiczne, ruchome warsztaty.

XIII.

Praca tyłów w drugim i trzecim etapie operacji.

W drugim etapie operacji przeciętna głębokość uderzenia dosięga 100 km, licząc od podstaw wyjściowych, trudniej już natomiast określić głębokość trzeciego etapu - którego celem jest zniszczenie okrążonego npla względnie rozpoczęcie pościgu.

W tych etapach w porównaniu z etapem pierwszym należy liczyć się z mniejszym zużyciem amunicji.

Może jednak zdarzyć się i dużo zużycia amunicji w wypadkach szczególnych np. gdy npl zdażył umocnić się na pośrednich liniach obrony względnie w okresie walki z okrążonym ugrupowaniem npla oraz na zewnętrznym pierścieniu okrążenia przy niszczeniu podchodzących odwodów z głębi obrony npla.

Działająca w przodzie szybka grupa armii wymaga pomocy armii w zakresie zaopatrywania i ewakuacji udziela jej armia drogą lądową, a w wypadku przerw w komunikacji - drogą powietrzną.

W ślad za szybką grupą armii podążają jednostki piechoty, których zadaniem jest utrwalenie okrążenia dokonanego przez grupę szybką; one też będą potrzebowały pomocy armii w zakresie dowozu.

W miarę oddalania się wojsk od bazy armii, tyły armijne i dywizyjne coraz więcej rozciągają się; osiagając pod koniec operacji rozciągnięcie do 200 km, co się też wyraża w 4-ro krotnym przesuwaniu wysuniętych składów armijnych.

Zmusza to do zwracania szczególnej uwagi na drogi i na środki transportowe, ażeby nie dopuścić do oderwania się tyłów, a natomiast zapewnić ciągłość dowozu i ewakuacji. Szczególne znaczenie ma terminowy dowóz amunicji i MPS dla wielkich jednostek niszczących okrążonego npla względnie przeciwdziałających próbom npla usiłującego przebić się do okrążonych swoich oddziałów.

42/

Zagadnienie utrzymania stosownie do ruchu wojsk tempa od-
budowy komunikacji, zwłaszcza dróg kołowych, nabiera szczególnego
znaczenia; są one bowiem niezbędne dla przerzucania do przodu wy-
suniętych składów względnie dla wysuwania czołówek armijnych
z amunicją i MPS na ważne kierunki, wysuwania ruchomych urządzeń
ewakuacyjnych i remontowych oraz organów zdobyczy wojennej, które
w tych etapach mają bardzo wiele pracy.

Celem zmniejszenia głębokości rozciągających się tyłów
taktycznych DP przesuwać się planowo w toku operacji tylne granice
basów tyłów wielkich jednostek oraz wyznaczać się nowe boczne linie
rozgraniczenia celem uporządkowania rozprzestrzeniających się tyłów
z powodu zatarcia się ich linii rozgraniczenia w toku walk.

Działania dywizyj piechoty podążających za szybką grupą
armii prowadzone są w okolicznościach wymagających zwrócenia szcze-
gólnej uwagi na zagadnienie obrony i ochrony zarówno wysuniętych
elementów tyłowych jak też linii komunikacyjnych. Rozwiązanie tych
zagadnień wymaga jak najściślejszej współpracy kwatermistrza ze
sztabem armii.

Rozpatrując warunki bezpieczeństwa komunikacji, co jest
koniecznym dla utrzymania ciągłości dowozu i ewakuacji, kwatermistrz
musi przeanalizować rodzaj i kierunki zagrożenia.

Nie będzie bowiem miało wielkiego znaczenia, gdy będą dzia-
łać tylko drobne grupki i oddziały rozbitego npla; - wystarczają
bowiem na to środki i siły jednostek tyłowych. Inaczej sprawa się
przedstawia, gdy istnieje możliwość wyjścia na armijne komunikacje
względnie urządzenia tyłowe poważniejszych sił npla, które na pewno
czasem mogą przerwać dowóz względnie nawet opanować armijne urządzenia
tyłowe, jak to miało miejsce ze składami amunicyjnymi w Tarnówce
pod Jastrowianem w lutym 1945 r. w czasie działań 1A Odrodzonego WP.
W takim wypadku, potrzebna jest decyzja dowódcy armii, wskazująca siły
i środki dla obrony urządzeń tyłowych względnie dla konwojowania
transportów do oddziałów walczących.

Dokładna analiza położenia oraz śledzenie rozwoju działań
orientowanie się w położeniu - daćną prawidłową decyzję w sprawie
roznieśczenia urządzeń tyłowych, odsunięcia ich od kierunku zagro-
żenia oraz organizacji ochrony komunikacji i mostów względnie lą-
kowisk dla transportów powietrznych.

42/44
42/44

Przed przejściem do pościgu należy uzupełnić jednostkom biorącym w nim udział zapasy ruchome, oraz wydać dodatkowe ilości MPS, których ilość należy też zwiększyć w wysuniętych składach armijnych.

W okresie pościgu szczególnie ważny jest wybór kierunku posuwania urządzeń tyłowych oraz podział ich na kolumny. Należy przy tym ograniczać do minimum ilość jednostek i urządzeń tyłowych wyznaczanych do zabezpieczenia oddziałów pościgowych, resztę zaś jednostek tyłowych łączyć w rzuty organizowane pod kątem odporności, na działanie drobnych grup npla i przesuwać je drogami stale uprzednio rozpoznawanymi.

Jednym z najważniejszych warunków pomyślnego kierowania tyłami w drugim i trzecim etapie operacji jest śledzenie rozciągania się tyłów w związku ze zwiększonym tempem wojsk, zarówno szybkiej grupy armii jak i dywizyj piechoty za nią posuwających się, oraz zapewnianie i utrzymanie łączności z tyłami, ażeby we właściwym czasie przegrupować tyły i nastawić na nowe zadania, a tym samym niedopuszczyć do oderwania się tyłów od wojsk. Pod koniec operacji czyni się przygotowania do przebazowania bazy armii.

XII.

Wnioski ogólne.

Z rozważań przeprowadzonych nasuwają się następujące wnioski:

1. Zabezpieczenie materiałowe planuje się na całą głębokość operacji i opiera się o bazę zaopatrywania armii, której zasady w toku operacji zaczepnej armii nie przebazowuje się. Przybliżanie zapasów zasadniczych środków zaopatrzenia /amunicji, MPS i żywności/ osiaga się przez podsuwanie skokami /co 50 km/ do przodu wysuniętych składów armijnych.
2. Siły i środki materiałowe rozdziela się według kierunków, zabezpieczając przede wszystkim główne zgrupowanie armii i jej główny kierunek uderzenia.
3. Maksimum środków materiałowych przeznaczają się na pierwszy etap operacji.
4. Przestrzega się zasady utrzymywania w toku jak i pod koniec operacji nakazanych przez front minimalnych zapasów.
5. Planuje się rezerwę sił i środków oraz sposób ich przestawienia dla:
 - zasilania nowych potrzeb narastających w toku operacji;

- 492
- zasilania działania drugiego rzutu armii,
 - zasilania potrzeb jednostek wysuniętych daleko do przodu /jednostek szybkich/.
6. Paniętać należy o zabezpieczeniu materiałowym we właściwym czasie pierwszego rzutu armii zabezpieczającego wprowadzenia w wyłom szybkiej grupy armii oraz tej ostatniej w czasie jej działania w operacyjnej, głębi obrony npla.
 7. Paniętać należy o podciąganiu i ochronie tyłów w drugim i trzecim etapie operacji.
 8. Pod koniec operacji zaczepnej armii poczynić przygotowania do przebazowania bazy armii.
 9. Bezwzględny warunkiem sprawnego wykonania przez tyły swych zadań jest ich partyjno-polityczne, zabezpieczenie.

Z A K Ń C Z E N I E .

Te ogromne ilości sprzętu oraz środków materiałowych i technicznych potrzebnych armii na zabezpieczenie jej operacji zaczepnej dostarcza front.

Do frontu płyną strumienie rezerw, sił fachowych, najcenniejszego sprzętu i zaopatrzenia z zaplecza.

Wzrost znaczenia zaplecza w warunkach wojny w okresie maszynowym oraz gospodarcze i moralne wartości zaplecza, - jako jednego ze "stałe działających czynników", ustroju socjalistycznego podkreślali Lenin i Stalin.

Lenin nas uczy, że zwycięża ten "kto ma więcej rezerw, więcej źródeł siły, więcej wytrwałości w ludowych masach".

Stalin podkreśla, że dla zadania wrogowi całkowitej klęski - obok szeregu innych ważnych czynników - niezbędne jest też posiadanie w dostatecznej ilości takich podstawowych artykułów, jak metal, paliwo, bawełna i chleb.

Te źródła siły, warunki działania i zasoby będzie miało niewątpliwie zapewnione nasze Ludowe Wojsko Polskie, budujące socjalizm, bo jej siłą kierującą jest PZPR opierająca się na marksizm-leninizmie, bo niesie jej prądywłą pomoc Związek Radziecki, bo wskazują na to wielkie osiągnięcia w Planie 6-letnim polskich mas pracujących na czele z klasą robotniczą.

Druk.: S.Z.

Z r ó d ł a:

1. Działania zaczepne armii - gen.dyw. BERLING - skrypt ASG 1950 r.
2. Zasady natarcia broni połączonych - gen.bryg. ANDREJEW, skrypt ASG 1951 r.
3. Użycie, drugiego rzutu i odwodu KA w natarciu - Biuletyn inf. Nr. 2 - 1950 r.
4. Skrypt i konsultacja płk. NAUMIENKO /Gł. Kwat./ w zakresie bazowania armii, utrzymanie ADS czas ustalania dróg armijnych.
5. Stalin: - przemówienie przedwyborcze w dn. 9.II.1946 r.
6. Stalin: - "O Wielkiej Wojnie Narodowej" Zw. Radzieckiego.
7. Służba tyła w Wielkiej Ojczyźnianej Wojnie" - tył i snabżenie Nr.10 z 1944 r.
8. Tyły i snabżenie r. 1944, 1945 - zeszyty dotyczące terminologii, organizacji i dowodzenia tyłami armii oraz jej bazowania i zabezpieczenia materiałowego.
9. Skrypt katedry taktyki tyłów z r. 1950.

Odbito 66 egz.

/na 42 matrycach, 1 egz. na 21 ark./

Egz. Nr. 1 - 2 - Sztab Generalny - Oddz. III i XI

Egz. Nr. 3 - WAT

Egz. Nr. 4 - 5 - Archiwum

Egz. Nr. 5 - 66 - Biblioteka Tajna

Wyk.: płk. WISNIEWSKI Felicjan

Druk.: S.Z. nr.ks. 1067/Wyszk.

Dnia 23.04.1951 r.

